

EXPOSICIÓ DISSENY INDUSTRIAL A ESPANYA

PALAU DE PEDRALBES DE BARCELONA

Revista *l'Avenç* nº231

Quina mena de comissariat és aquest? En aquesta exposició era impossible, per definició, que hi fossin tots els dissenyadors interessants i totes les realitzacions reixides, però no s'hauria pogut fer sense aquesta gent a la comissaria, ells cinc són els únics espanyols que ho saben tot del disseny i a més a més ho saben explicar de la manera que toca, més encara si tenim en compte els promotors i l'abast territorial i espiritual de la convocatòria. Aquests ciutadans han aconseguit articular un esdeveniment d'autor suculent, perquè han reunit una col·lecció d'objectes que, tal com ells mateixos diuen, és *"el reflex d'un país"*.

La lectura atenta del mirall dona, però, una imatge dolorosa per tots els trens perduts i pel retard industrial i tecnològic espanyol, la feixuga supervivència de l'artesania camuflada d'alta tecnologia, per la presència compassiva de prototips i edicions escadusseres que mai no arribaran a fer-se forma específica. Al costat d'això hi ha la ressonància de la passió ètica per un ofici nou i transformador i molt bones obres d'autors intel·ligents, potser a hores d'ara una mica fatigats (autores val a dir que n'hi ha poques). Els comissaris no han renunciat, com ha de ser, a les seves simpaties descordades ni a certs silencis significatius. Exemple d'això és l'espai de dedicat a manera de tabernacle a Oscar Tusquets (l'espai dedicat a *Mariscal* queda justificat pel caràcter sincrònic de la seva obra) i per altra banda l'absència en el catàleg de dissenyadors rellevants com *Antonio Flores*, per dir-ne un de polèmic sense fissures, i de les impor-

tants empreses que han confiat en la seva oficina.

L'únic retret que faria als esforços comissaris, preocupats per tocar tota la geografia nacional, incloses les seves fibres més sensibles, es que no hagin aconseguit suggerir, a més a més d'un relat interessant i sucós una tesi forta de tota aquesta història.

Contingut

El catàleg registra tres-cents vint productes, però l'exposició de Barcelona en mostra alguns que no són al catàleg, d'altres que són al catàleg han desaparegut de l'exposició. Un seixanta per cent dels objectes han estat produïts a Catalunya i la majoria de dissenyadors estan instal·lats aquí. Per contra, ofereix l'oportunitat de donar a conèixer entre nosaltres autors i productes molt apreciats d'arreu d'Espanya. L'exposició es divideix en cinc apartats:

1. Antecedents i protodisseny (1900-1929)

A l'entorn de obra de *Gaudí*, considerat com el precursor més brillant del disseny contemporani (mobiliari de les cases *Calvet, Milà i Batlló*). En aquest apartat també es presenten, entre altres, un auto *Hispano-Suiza*, un frigorífic de 1910 i un projector de llum per reflexió molt interessant.

2. Primeres propostes (1930-1959)

Es l'època de recepció de les avantguardes europees i del racionalisme, un moment de grans expectatives socials, polítiques i culturals. La formació del *GATCPAC* i de les primeres empreses industrials per a la fabricació en sèrie de mobiliari realitzat amb materials inèdits com el tub corb (*Rolaco-Mac*). La *Guerra Civil* va comportar una ruptura total en el procés de modernització de la nostra indústria i del disseny. D'aquesta època pionera són els mobles de *Luis Feduchi* i de *GATCPAC*, les conegudes màquines per a oficina de la casa *El Casco*, l'automòbil *Pegaso* i la fregona *Mery*.

3. Naixement i desenvolupament (1960-1979)

La dècada dels seixanta s'inicia amb la fundació de la *Sociedad de Estudios para el Diseño industrial (SEDI)* amb seu a Madrid i l'*Associació de Disseny Industrial del Fad (ADI FAD)*, amb seu a Barcelona. Aquestes organitzacions promouen un model de disseny cada cop més acostat als estàndards internacionals, es creen les escoles de disseny i es posa en marxa la fundació *Barcelona Centre de Disseny (BCD)*. El País Basc i Galícia s'afegeixen a la dinàmica productiva iniciada per les capitals industrials del país. El llum TMC de *Miguel Milà* i les setrilleres *Marquina* són de 1960. La casa *PIMER* presenta una batedora dissenyada per *Lluelles*. La *Montesa Impala* és de 1962, el cendrer *Copenhaguen* de *Ricard* està datat el 1966 i el *Banco Catalano de Clotet i Tusquets* l'any 1974. L'any 1979 *Riart* dona a conèixer el llum <<Colilla>>. D'aquesta etapa cal recordar l'organització a Eivissa, per part de l'*ADI FAD*, del *Congrés internacional de Disseny de l'ICSID*.

4. El boom del disseny espanyol (1980-1989)

La democràcia i la descentralització administrativa del nou model d'Estat afavoreixen la promoció pública i privada del disseny. El disseny és considerat un factor primordial de competitivitat i de modernització. València i les Balears segueixen el camí empès per les altres comunitats industrials.

Sorgeixen noves institucions especialitzades com el *SIDI*, publicacions més atractives i empreses innovadores. D'aquesta època són algunes peces emblemàtiques del nostre disseny: la pantalla acústica de *Benedito*, el tamboret *Dúplex* de *Mariscal*, el llum *Ànade* de *Lluscà*, la cadira *Varius* de *Tusquets*, la taula *Eclipse* de *Bernal i Isern*, el tamboret *Frenesí* del *Grup Transatlàntic*, la prestatgeria *Literatura* de *Vicent Martínez*, la farola *Lampelunas* de *Martínez Lapeña i Torres*, la cadira *Toledo* de *Pensi*, la cadira *Andrea* de *Lluscà*, el sofà *Coqueta* de *Sans*, el llum *Aladina* de *Teixidó*, el *Talgo Pendular*, etc.

5. Normalització i internacionalització

Els Jocs Olímpics i l'Expo. de Sevilla, ajuden a consolidar el sector i a racionalitzar-ne l'organització. Ara cal fer front a la internacionalització i donar resposta als reptes derivats de les exigències de sostenibilitat industrial i urbana. El futur del disseny espanyol depèn cada cop més del desenvolupament del seu entorn industrial i tecnològic i del seu potencial d'exportació.

El muntatge de l'exposició

He sentit a dir que el muntatge de Barcelona és millor, però el de Madrid tenia uns paraments tractats de tal manera que recordaven l'aire de l'estil racionalista, per exemple del Pavelló de la República, un rerefons entranyable i referencial. Aquí les superfícies horitzontals de suport són de vidre i això dona un bon acabat a la presentació d'objectes.

El disseny de l'espai és excel·lent, clar, auster i amb un recorregut còmode i ben senyalitzat. Els objectes es presenten acompanyats d'imatges contextuais que reforcen la lectura de la mostra.

Per acabar

La mostra *Disseny Industrial a Espanya* representa l'exposició històrica més important, potser l'única, que mai s'ha fet per explicar el recorregut del disseny fet a Espanya des del començament de segle fins ara. La manifestació és pertinent i útil com a resum i revisió de la primera etapa de formalització dels productes industrials espanyols. Temps a venir es veurà aquesta etapa com un moment molt ric d'iniciació a la invenció de la forma industrial. El nostre disseny, globalment considerat, ha estat més una obra d'interpretació genuïna d'estils i de models consolidats que no pas un procés avantguardista i experimental, generador d'arquetips universals. La raó d'aquest peculiar perfil creatiu és el retard de la industrialització espanyola, afegit a les dificultats de formació d'un consum qualitatiu.

La clau de desenvolupament del disseny en els pròxims anys, tindrà molt a veure amb requeriments de tipus cultural, tecnològic i de comunicació. L'estímul per l'ús de les coses malda per reconèixer-hi alguna mena de veritat oculta. Posats en aquesta tessitura podem creure que el disseny té, en aquest país, un futur molt interessant.

Comissaris de l'exposició

Daniel Giralte –Miracle

Juli Capella

Quim Larrea

Pedro Nuevo